

6. Vaughan-Whitehead D. EU enlargement versus Social Europe? The uncertain future of the European Social Model / D. Vaughan-Whitehead. – Cheltenham: Edward Elgar, 2003. – 464 p.

7. Vaughan-Whitehead D. L' Europe à 25: Un défi social / D. Vaughan-Whitehead. – Paris: Les études de la Documentation française, 2005. – 175 p.

8. Анилионис Г.П., Зотова Н.А. Глобальный мир: единый и разделенный. Эволюция теорий глобализации. – М.: Междунар. отношения, 2005. – 676 с.

9. Кузык Б.Н. Россия–2050: стратегия инновационного прорыва / Б.Н. Кузык, Ю.В. Яковец. – 2-е изд., доп. – М.: Экономика, 2005. – 624 с.

УДК 336.027(4/9)

Н. М. ТЮРИНА, Н. С. КАРВАЦКА, Т. П. СМЕЛЯНСЬКА

Хмельницький національний університет

СВІТОВА ФІНАНСОВА КРИЗА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКИ КРАЇН СВІТУ

У статті визначено основні причини та характерні ознаки розвитку світової фінансової кризи. Досліджено її вплив на економіки країн світу, згруповано та проаналізовано антикризові заходи урядів різних країн

The author defined the main cause of the world economic and financial crisis. The characteristic features of world crisis was defined very clearly. The author discovered and analyzed the anticrisis management of the different countries.

Вступ. Міжнародна криза ліквідності, яка набула розвитку в світі, починаючи з 2008 року здобуває дедалі ширших вимірів, розповсюджуючись на грошово-кредитну, фіскальну, соціальну сфери, невпинно погіршуючи соціально-економічне становище країн світу. На сьогодні істиною стає теза, що ера “легких грошей” скінчилась. Багато економік країн світу зіткнулись з проблемами обслуговування великих зовнішніх боргів, що змушує їх проголошувати про власне банкрутство. Масштабне (від 10 % до 40 %) падіння ВВП національних економік дійсно підтверджує геоелектронічний феномен кризи. Дедалі більше у наукових виданнях, засобах масової інформації висвітлюються ті чи інші питання, пов’язані з аналізом сучасної ситуації. Зокрема, 25.02.2009 р. в конференц-залі Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД) відбулося засідання “круглого столу” – “Економічна криза в Україні: виміри, ризики, перспективи”, де було обговорено такі питання, як: багатовимірність кризи в Україні, її чинники, прояви і ризики, соціопсихологічний вимір кризи її вплив на очікування населення та учасників ринку, перспективи розвитку й подолання кризових явищ в економіці України. 15 жовтня 2009 р. – на тему: “Світова фінансово-економічна криза: українські реалії”. У Вашингтоні 15.10.2009 р. відбувся Форум з економічного розвитку України, де було презентовано аналіз ситуації в українській економіці підготовлений міжнародним фондом Блейзера та багато інших аналітичних довідок.

Основними причинами світової кризи експерти називають надмірно експансивну грошову політику Федеральної резервної системи США, наявність величезного дисбалансу у світовій економіці, зокрема, великий профіцит у зовнішній торгівлі Китаю, значний торговельний дефіцит у США, недоліки системи управління ризиками в інвестиційних банках, недосконалість регулювання фінансових ринків на національному і міжнародному рівнях [3, 105].

Академік Ю. Пахомов, таким чином, пояснює причину виникнення кризи в США: “Спочатку Сполучені Штати дійшли до вищого ступеню комфорту завдяки тому, що країна повністю жила в борг, але це не могло продовжуватися завжди... Іпотечна криза стала початком глобальної фінансової, яка як сніжна грудка зачепила всі галузі глобальної економіки”.

Журнал “Economist” виділяє такі причини виникнення фінансової кризи [4]:

– криза стала наслідком незбалансованого розвитку “Нової економіки”, вартість деривативів (похідних фінансових інструментів) перевищила вартість світового ВВП у рази. Для прикладу в США реальний сектор (промисловість, сільське господарство) складає 20 % ВВП, решту становлять послуги, зокрема фінансові;

– мірилом багатства у світі стала нерухомість; інвестування у цю сферу стрімко зростало, що призвело до кризи боргових зобов’язань за іпотечними кредитами;

– глобалізація економічного розвитку, призвела до швидкого поширення кризи від США до інших країн. Розвиток міжнародної торгівлі, що спричинило інтенсивне переміщення капіталу в країни з більшим індексом дохідності та меншим рівнем ризику;

– глибокі структурні диспропорції у реальному секторі, що вилилось у перевиробництво у деяких галузях світового господарства, там існує надлишок потужностей і робочих місць. ТНК (транснаціональні корпорації) змогли підвищити продуктивність праці без технологічних інновацій за рахунок мобільності факторів виробництва та спекуляцій з доданою вартістю на високотехнологічних товарах.

Основний розділ. Сучасна світова криза, що зародилась у США, швидко розповсюдилась на економіки різних країн. На сьогодні можна стверджувати, що кожна з економік світу відчула на собі її негативний вплив, навіть “країни найвищого добробуту”. Враховуючи характер зародження кризи та її специфіку, насамперед найбільше (в абсолютних масштабах) постраждали провідні країни світу з добре розвиненим фондовим ринком

(США, Великобританія, Японія, Німеччина), пізніше криза вдарила по тих країнах, де не витримала тиску національна валюта (Угорщина, Україна) [1, с. 27]. Однак слід зазначити, що ряд держав попри весь спектр негативного впливу світової економіки демонструють стійку тенденцію економічного зростання (Індія, Бразилія, Австралія, Польща, Китай).

Фінансова криза у США почалася з іпотечної кризи ще у 2006 року. Головною її причиною було зростання обсягів неповернених житлових кредитів ненадійними позичальниками. Криза стала помітною і почала набирати міжнародних масштабів навесні 2007 року, коли New Century Financial Corporation, найбільша іпотечна компанія США пішла із Нью-Йоркської фондової біржі. На початку 2007 року відбулося різке падіння ринку житла США. У п'ятій частини власників всіх виданих іпотечних кредитів виникли труднощі по оплаті протягом року після їх оформлення. У підсумку, ціни на нерухомість почали падати і банки стали списувати збитки. Склалося замкнене коло: в результаті списання збитків зростали кредитні ставки, знижувалась платоспроможність населення, знижувались ціни на нерухомість, банки списували збитки, і так спочатку.

Голова Європейської комісії Жозе Мануель Баррозу назвав негативні наслідки глобальної фінансово-економічної кризи для Євросоюзу. Він вважає, що криза частково ампутувала потенціал зростання Європейського союзу.

Згідно з даними, які наводить прес-служба Єврокомісії, в 2009 році сумарний ВВП ЄС в перерахунку на душу населення знизився на 4 %, а промислове виробництво впало на 15 % – до рівня 1999 року. З грудня 2008 року число безробітних в ЄС зросло більш, ніж на 7 млн осіб – до 23 млн. При цьому рівень безробіття досяг 10 % – найвищого показника з початку 1990-х років ХХ ст. Дефіцит бюджету в середньому по ЄС складає близько 7 % ВВП, а рівень заборгованості за два роки зріс на 20 % [7]. На сьогодні, вважають експерти, Єврозона є однією з найбільш слабких зон світової економіки. Причина подібного становища – нездатність країн-членів ЄС провести протягом останніх 20 років необхідні структурні реформи в економіці й соціальному секторі, а також відсутність у зони євро єдиного центру прийняття й реалізації макроекономічних рішень – так званого економічного уряду. В 2009 році “двадцятка” не змогла домовитися про реальні заходи структурного реформування світової економіки, і єдиним шляхом боротьби із кризою став “завал” її грішми. Ситуація погіршується діями міжнародних валютних спекулянтів: відчувши слабкість європейської валюти, світовий фондовий ринок почав масовану гру на зниження проти євро.

Розглянемо як вплинула світова фінансова криза на економіку окремих країн. Ми відібрали країни, економіки яких зазнали негативного впливу від світової кризи (Іспанія, Ізраїль, Росія та Україна), а також ті країни, економіка яких значно не постраждала від неї (Індія, Бразилія, Австралія, Польща, Китай).

Так, криза суттєво позначилася на діловій активності в Іспанії. Зокрема, різко знизилися обсяги продажів житла та автомобілів, які є важливими показниками стану економіки, зросла банківська заборгованість населення, продовжує збільшуватися кількість збанкрутілих підприємств, особливо будівельної сфери. Вихід Іспанії з кризи вимагає посилення державного втручання в елімінації таких негативних сторін економіки, як безробіття; високі темпи спаду виробництва; переважний експорт сировини та енергоресурсів; структурне відставання від передових західних країн; відчутно відставання у галузі наукових досліджень та застосування новітніх технологій; падіння конкурентоспроможності товарів та ін.

Спостерігається серйозне скорочення обсягів промислового виробництва у Ізраїлі. За даними Асоціації промисловців Ізраїлю, з жовтня 2008 р. до лютого 2009 р. кількість промислових замовлень скоротилася на 10%, що у грошовому еквіваленті дорівнює втратам 3,9 млрд дол. США. Промисловий експорт у січні-лютому 2009 р. склав 4,9 млрд дол. США, скорочення – 5 %, безробіття складає 8 % [9]. Помітно скоротилися обсяги іноземних інвестицій. Найбільш суттєво в умовах кризи постраждали ізраїльські компанії сектору будівництва та нерухомості. Сукупна капіталізація компаній, які входять до профільного біржового індексу “TA RealEstate 15”, скоротилася на 80 %. Зокрема, падіння вартості основних компаній сектору склали: AfricaIsraelInvestments – 91 %, Gazit-GlobeLtd. – 58 %, ElbitImagingLtd. – 84 %, Housing&Construction – 69 %, JerusalemEconomyLtd – 91 % [9]. Останнім часом поліпшення ситуації відмічається у різних економічних сферах, а саме відзначається зростання комбінованого економічного індексу, зростання обсягів експорту, цін на нерухомість та зростання приватного споживання. Голова Національного банку Стенлі Фішер запевняє, що Ізраїль успішно пройшов дно світової кризи і вже розпочався процес оновлення економіки.

У жовтні 2008 року фінансова криза перекинулася в реальний сектор економіки Російської федерації, скорочення ВВП в жовтні порівняно з вереснем склало 0,4 %. При цьому чистий відплив капіталу склав 50 мільярдів доларів США, що в два рази більше, ніж у вересні 2008 року. Прем'єр-міністр РФ В. Путін зробив досить сміливу заяву, що Росія подолає кризу завдяки достатності ресурсів. Міністр фінансів РФ О. Кудрін висловлює більш конкретні прогнози. Він вважає, що запасів Росії вистачить на сім років і це за умови, що вартість нафти дорівнюватиме приблизно п'ятдесяти доларам. І вже восени минулого року золотовалютний резерв зменшився на сто мільярдів доларів.

Як відзначають експерти, вплив глобальної економічної кризи на Росію має свої особливості. Ці особливості пов'язані з накопиченими деформаціями структури економіки, недостатньою розвиненістю ряду ринкових інститутів, включаючи фінансову систему. Основна проблема російської економіки – висока залежність від експорту природних ресурсів. Друга проблема – низька конкурентоспроможність промислового сектору економіки.

На момент настання світової фінансової кризи економіка України була на підйомі. Про це свідчило стабільне зростання ВВП, поміркована фіскальна політика (дефіцит бюджету не перевищував 1,5 %), скорочення розміру зовнішнього державного боргу, зростання обсягів експорту продукції. Однак, в умовах погіршення зовнішнього економічного середовища Україна зазнала одного з найглибших економічних спадів та однієї з найсильніших девальвацій національної валюти. Хоча нещодавно темпи економічного спаду України уповільнилися, в цілому економічні умови залишаються складними.

Як зазначає Міжнародний фонд Блейзера, – “Україна найбільше постраждала від міжнародної кризи ліквідності тому, що її економіка є дуже відкритою і водночас недостатньо диверсифікованою” [5]. Уразливість української економіки сьогодні обумовлена високими обсягами зовнішнього боргу, слабкими фінансової системи, залежністю від впливу іноземного капіталу й твердою прив’язкою гривні до долара.

Як зазначалось на початку, світова фінансова криза далеко не у повній мірі відповідає своїй глобальній характеристиці, ряд держав із потужними індустріально-аграрними господарськими комплексами попри увесь спектр негативного впливу світової економіки демонструють стійку тенденцію економічного зростання. Так, зростання ВВП Індії у 2008 році склало 6,8 %, у 2009 році прогнозується близько 5,5 % [6]. Ключовими заходами, що сприяли сталому розвитку індійської економіки та фактичному захисту держави від світової фінансової кризи, є переорієнтація експортно-імпортних операцій в азійському напрямі (зростання частки Китаю у торговельному балансі); фінансова підтримка внутрішнього попиту; реалізація масштабних інфраструктурних проектів.

Ще один приклад. Профіцит держбюджету Бразилії у 2008 році склав 3,8 % (ВВП зріс на 5,6 %, у 2009 р. прогнозується 3,2 %). Головним джерелом нейтралізації впливу світової фінансової кризи на економіку Бразилії є прямі державні інвестиції до реального сектору економіки (машинобудування, сільське господарство), підтримка національних банків та відмова від зовнішнього кредитування.

Аналогічно можна сказати і про економіку Австралії, яка орієнтована насамперед на експорт сировини і залишається критично залежною від коливань світового фондового ринку. Комплекс антикризових заходів уряду й національного банку Австралії дозволили зберегти зростання національної економіки (за прогнозом National Australia Bank (NAB) приріст ВВП Австралії в 2010 році буде складати 3,5 %) [10]. Австралійський уряд гарантував зовнішні та внутрішні виплати комерційних банків, фактично взявши під свій контроль банківську сферу в державі. Для стимулювання внутрішнього ринку, підвищення купівельної спроможності населення в 2008 році через механізм пільгового кредитування та прямих державних субсидій урядом Австралії було витрачено 7,3 млрд дол. США [6].

Міцний фундамент польської економіки дозволив їй краще, ніж будь-якій іншій державі Центрально-Східної Європи, пережити світову кризу. Впродовж усього 2008 року у Польщі було зафіксовано високі темпи економічного зростання. Польща залишилася єдиною серед європейських країн, де спостерігався приріст ВВП. Приріст ВВП Польщі в 2008 році становить 1,2 %. в 2009 році – 1,7 %. Як повідомляє УКРІНФОРМ, Польща стала єдиною країною Євросоюзу, де за результатами 2009 року спостерігається економічне зростання. В 2010 році Єврокомісія прогнозує ріст ВВП Польщі на рівні 1,8 % (2011 р. – 3,2 %), а для ЄС – 0,7 % [11]. Існує кілька факторів такого безсумнівного успіху. Один із них експерти вбачають у відносно незначній залежності Польщі від іноземних ринків (експорт становить менш як 40 % польського ВВП) за одночасно досить великого споживання на внутрішньому ринку.

Китай також в умовах рецесії світової економіки зберігає тенденцію економічного зростання. У 2008 році зростання ВВП КНР склало близько 9 %, на 2009 рік зростання китайського ВВП прогнозується на 10 % [8]. Експерт Центру досліджень розвитку при Державній Раді КНР Дзян Лікун характеризує феномен поступу китайської економіки наступним чином: “Незважаючи на ситуацію у світовій економіці, що призвела до зниження зовнішнього попиту, високі показники внутрішнього попиту, інвестиційний потенціал держави та урядові макроекономічні контрольні заходи забезпечать впевнене зростання національної економіки”. Зовнішньоекономічна стратегія Китаю є максимально диверсифікованою у напрямках співпраці, при цьому особливий акцент робиться на реалізацію фінансово-економічних проектів на американському ринку – найбільшому у світі за обсягом капіталізації. Стратегія вищого політичного керівництва КНР орієнтована на максимально ефективну співпрацю з ТНК та міжнародними фінансовими організаціями при збереженні повного контролю над ресурсним й людським потенціалом на національній території як з боку держави, так і з боку компартії.

Така відмінність у економічних результатах обумовлена значним різноманіттям та відмінністю антикризових заходів, що вживаються цими країнами. Відповідно до аналітичної доповіді Національного інституту стратегічних досліджень України, чільне місце посідають заходи, спрямовані на безпосередню підтримку компаній як фінансового, так і реального секторів економіки, що потерпають від кризи. Системним наслідком таких заходів, на думку авторів, має стати відновлення або прискорення економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності компаній, збереження, або збільшення зайнятості [6]. Характеристика антикризових заходів ряду країн світу представлено у таблиці 1.

Розглянувши наслідки впливу світової фінансової кризи на економіки різних країн та методи боротьби із нею урядами цих країн, можна виділити низку закономірностей: антикризові заходи спрямовані на підтримку реального сектору економіки мають більш дієвий характер, захист банківської системи є більш результативним у поєднанні із захистом (а саме гарантуванням урядом виплат) населення, соціальні програми у першу чергу повинні бути спрямовані на підвищення купівельної спроможності населення. Саме така політика відображена у антикризових заходах тих держав, які забезпечили зростання національних економік у період світової кризи.

Антикризові заходи країн світу

Країна	Короткий виклад заходу
США	Збільшення зайнятості населення. American Recovery and Reinvestment Plan (Проект відновлення і реінвестування для розвитку інфраструктури) передбачено: будівництво і реконструкцію доріг і мостів; інвестиції в медичну сферу та інформаційні технології; проекти, спрямовані на “озеленення” Америки, енергоефективності громадських будівель на федеральному, державному та місцевому рівнях, будівництва, ремонту і модернізації шкіл і лікарень, екологічних проектів. Загальна вартість проекту складає 180 млрд дол. Збереження житла. Для цього задіяна лютнева програма – Making Home Affordable Refinancing program (Програма рефінансування “Зробимо Будинки Доступними”). Стабілізація фінансових ринків (виділено 15 млрд дол. на видачу кредитів малому бізнесу)
Антикризові заходи уряду Росії	Уряд РФ прийняв низку серйозних заходів на підтримку банківської системи, найважливіших підприємств, аграріїв, автопромисловості і соціальної сфери. На сьогодні уряд РФ має в своєму розпорядженні список стратегічних підприємств і компаній, яким на період фінансової кризи надаватиметься усіяка підтримка з боку держави. В першу чергу, це стосується надання гарантій і кредитів. Цей список налічує приблизно 1500 підприємств. Антикризові заходи Уряду РФ на підтримку соціальної сфери відчули, в першу чергу, безробітні громадяни, допомога яким значно підвищилася і склала до п'яти тисяч рублів
Україна	Програма “stand-by” у розмірі 16.4 млрд дол. надання термінової фінансової допомоги Світовим банком та іншими міжнародними фінансовими установами. Збереження досить високого рівня фіскальної дисципліни: дефіцит бюджету склав 1,5 % ВВП у 2008 р. та близько 3 % ВВП – у січні-липні 2009 р. Скорочення дефіциту бюджету у 2010 р. до 4 % ВВП (включно з відрахуваннями до Нафтогазу) [5]. Збереження виплат у соціальній сфері. Надання фінансової допомоги системним банкам, вжито заходи для ефективного вирішення проблем неплатоспроможності в несистемних банках. Внесено зміни до відповідних нормативних актів з метою переходу до більш гнучкої валютної політики.
Індія	Переорієнтація експортно-імпорتنних операцій в азійському напрямі (зростання частки Китаю у торговельному балансі). Фінансова підтримка внутрішнього попиту; Реалізація масштабних інфраструктурних проектів
Бразилія	Головним джерелом нейтралізації впливу світової фінансової кризи на економіку Бразилії є прямі державні інвестиції до реального сектору економіки (машинобудування, сільське господарство). Державна підтримка національних банків. Відмова від зовнішнього кредитування
Австралія	Уряд гарантував зовнішні та внутрішні виплати комерційних банків, фактично взявши під свій контроль банківську сферу в державі. Розроблено та ефективно застосовується механізм пільгового кредитування та прямих державних субсидій (урядом Австралії було витрачено 7,3 млрд дол. США з метою підвищення купівельної спроможності населення)
Китай	Китай реалізує агресивну зовнішньоекономічну стратегію. Уряд Китаю передбачив першочергову підтримку таких галузей, як транспорт (покращення управління, безпеки технологій, підготовки кадрів та інформаційних систем), енергетика (підвищення ефективності електричних та атомних електростанцій, технологій для дистанційного електроживлення об'єктів), паливний сектор, а також розвиток інфраструктури районів, що постраждали від землетрусів. Загалом передбачено фінансування у розмірі від 270 до 470 млрд дол. З початку 2009 р. китайські компанії інвестували в економіку Росії, Бразилії, Венесуели, Франції, Ірану та інших країн близько 100 млрд дол. Це стосується насамперед контролю над активами в нафтогазовій сфері, металургії та видобутку мінеральної сировини. Таким чином, в найближчій перспективі Китай матиме змогу, в тій чи іншій мірі, впливати на фінансово-економічну ситуації в цих державах, реалізуючи в такий спосіб довгострокову стратегію китайського геополітичного та гео економічного домінування
Польща	Незначна залежність Польщі від іноземних ринків (експорт становить менш як 40% польського ВВП). Забезпечення купівельної спроможності населення

Жодна з країн, зокрема Україна, не має будь-яких шансів уберегтися від її руйнівних наслідків. Гео-економічний феномен “світової фінансової кризи” не є унікальним та катастрофічним для світової економіки. Циклічна природа функціонування якої вже в 20-х роках минулого століття стала аксіомою. Незмінною залишається теза про те, що тривале економічне зростання завжди закінчується рецесією, однак не слід забувати, що за чорною смугою завжди йде біла.

Література

1. Баранецький І. Світова фінансова криза: перші результати та уроки для України / І. Баранецький // Зовнішні справи. – 2008. – № 12 (груд.). – С. 27–30.

2. Демедюк Я.Ю. Фінансова криза в Україні: наслідки і шляхи подолання / Я.Ю. Демедюк // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів, 5–6 бер. 2009 р. / МОНУ, МФУ, БДФА, Молдовська екон. академія, Лозька політехніка. – Чернівці, 2009. – С. 54–57.

3. Орлова О.В. Основні причини виникнення світової фінансової кризи: її вплив на економіку України та шляхи її подолання / О.В. Орлова, Л.Д. Будей // Науковий вісник БДФА / Мінфін України, БДФА: Техно-друк, 2009. – Вип. 1. – С. 104–113.

4. Світова фінансова криза у часовому вимірі // Economist. – 8.03.2009.

5. Вплив світової кризи ліквідності на Україну та шлях до економічного відновлення // Аналітична доповідь міжнародного фонду Блейзера. – США. Вашингтон. – 15.10.2009.

6. Економічна криза в Україні: виміри, ризики, перспективи. – К.: НІСД, 2009. – 52 с.

7. Криза частково ампутувала потенціал зростання ЄС // www.unian.net/ukr/news

8. Світова криза: китайська економіка уповільнює зростання, найбільше постраждало виробництво іграшок // NEWSru.ua // Економіка, 20.10.2008.

9. Кон'юнктура товарних ринків держави Ізраїль станом на 20.08.2009 // www.ukrexport.gov.ua

10. www.k2kapital.com/news

11. www.bizzzone.info/worldnews

УДК 338.24(477)

Н. М. ТЮРИНА, Т. В. НАЗАРЧУК, Н. С. КАРВАЦКА

Хмельницький національний університет

ОЦІНКА СТАНУ, ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІКОЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ

У статті розглянута зовнішня (міжнародні рейтинги конкурентоспроможності економіки) та внутрішня (на основі макропоказників) оцінка стану економіки України. Проаналізовано точки зору вчених у галузі економіки про стан та перспективи розвитку економіки. Визначені проблеми та пріоритети в управлінні економікою в умовах кризи.

In the article the external (international rankings of economic competitiveness) and internal (based on macro-indicators) assessment of Ukraine's economy. Analyzed in terms of leading scholars in economic status and prospects of the economy. The problems and priorities in managing the economy in crisis.

Ключові слова: економіка, світова фінансова криза, конкурентоспроможність, рейтингова оцінка, ВВП, макроекономічні показники, антикризові заходи.

Вступ. Економіка України – це надзвичайно складний та багатовекторний механізм, ефективність діяльності якого залежить від дії множини факторів різного спрямування. На економіку України, на відміну від економік більшості країн світової спільноти, вагомо вплинуло політичне протистояння політичних та бізнес еліт, що відбувалось в період загострення дії основного фактора – світової фінансово-економічної кризи, яка розпочалась у 2007 році. Крім того, економіка України не готова була протистояти проявам світової кризи технологічно, технічно та економічно. Це все призвело до багатовимірності кризи в Україні та спричинило падіння вітчизняної економіки до такого рівня, який суттєво перевищив рівень зниження економічних показників більшості країн світу. Для обґрунтування шляхів виходу з кризи, в якій опинилась економіка України, надзвичайно важливо визначити реальний стан економіки, зрозуміти, оцінити причини та фактори впливу на неї, врахувати світові тенденції та сформувані власні пріоритети управління в умовах кризи.

Виклад основного матеріалу. Стан та ступінь розвитку економіки будь-якої країни, в тому рахунку і економіки України, перш за все визначається рівнем конкурентоспроможності, який пов'язаний зі станом інноваційно-технологічної діяльності. Сьогоднішній стан економіки України характеризується наявністю системних диспропорцій. Низька інвестиційна активність та неефективна промислова політика не сприяли конструктивній реструктуризації економіки та технологічній модернізації виробництва, що в свою чергу негативно вплинуло на формування механізмів забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.

Розглянемо як оцінюють рівень конкурентоспроможності економіки України різні міжнародні агенції. Цій проблемі було присвячене дослідження Федулової Л.І. [1], де наведено такі міжнародні рейтингові оцінки:

– ВВП країн у рейтингу глобалізації (2005 р., всього 72 країни, Україна – ранг 52, США – ранг 1);

– Міжнародний індекс прав власності, IPRI (всього 70 країн, Україна – 58 місце, індекс – 3,4; Норвегія – 1 місце, індекс – 8,3);

– Індекс конкурентоспроможності індустрії ІТ (2008 р., всього 66 країн, Україна – ранг 57, індекс 24,3; США – 1 ранг, індекс – 74,6);

– Індекс глобальної конкурентоспроможності, GCI (2007–2008 рр., всього – 131 країна, Україна – 73 місце, оцінка – 3,98; США – 1 місце, оцінка – 5,67).